

Sygn. akt I PZ 12/10

POSTANOWIENIE

Dnia 2 czerwca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera (sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

w sprawie z powództwa A. N.

przeciwko T. Polska Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 czerwca 2010 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 8 lutego 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w R. - Sąd Pracy wyrokiem z 25 września 2009 r., zasądził od pozwanej T. Polska Spółki z o.o. w K. na rzecz powódki A. N. kwotę 37.529,83 zł brutto wraz z odsetkami tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana. Pismo procesowe zawierające apelację sporządził (i podpisał) radca prawny S. K., który załączył pełnomocnictwo podpisane przez wiceprezesa zarządu pozwanej spółki.

Zarządzeniem wydanym 4 stycznia 2010 r., doręczonym pełnomocnikowi pozwanej 15 stycznia 2010 r., strona pozwana została zobowiązana do usunięcia braków pełnomocnictwa w postaci przedłożenia aktualnego odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wykazującego, że udzielający pełnomocnictwa wiceprezes zarządu pozwanej spółki był do tego jednoosobowo uprawniony, w terminie siedmiu dni pod rygorem odrzucenia apelacji jako wniesionej przez osobę nieumocowaną. Pozwana w zakreślonym terminie przedłożyła odpis z Krajowego Rejestru Sądowego dla L. Polska Spółki z o.o., czyli podmiotu, który nie jest stroną w rozpoznawanej sprawie.

Sąd Okręgowy w G. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 8 lutego 2010 r., odrzucił apelację uznając, że została wniesiona przez osobę nieumocowaną, ze względu na nieprzedłożenie aktualnego odpisu z KRS dotyczącego strony pozwanej.

Powołując się na art. 368 § 1 k.p.c. w związku z art. 126 § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że do pisma procesowego należy dołączyć pełnomocnictwo, jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem pełnomocnictwa nie złożył. Treść art. 126 § 3 k.p.c. w związku z art. 89 § 1 k.p.c. nakłada na pełnomocnika procesowego obowiązek dołączenia do akt sprawy - przy pierwszej czynności procesowej - pełnomocnictwa z podpisem mocodawcy lub uwierzytelnionego odpisu pełnomocnictwa. Natomiast wykazanie prawidłowego umocowania, w przypadku reprezentowania przez pełnomocnika strony będącej osobą prawną, wymaga złożenia pełnomocnictwa udzielonego temu pełnomocnikowi przez osoby działające w imieniu osoby prawnej oraz dokumentu świadczącego, że osoby te są umocowane do działania jako organ osoby prawnej (art. 67 § 1 k.p.c.).

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji strona pozwana była reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego D. K., który przedstawił pełnomocnictwo z 1 marca 2006 r. do reprezentowania strony pozwanej udzielone mu jednoosobowo przez wiceprezesa zarządu pozwanej spółki. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że apelacja została wniesiona przez innego pełnomocnika, radcę prawnego S. K., który załączył nowe pełnomocnictwo z 6 lipca 2009 r. również udzielone mu jednoosobowo przez tego samego wiceprezesa

zarządu pozwanej spółki, nie przedłożył jednak dokumentu wykazującego, że udzielający mu pełnomocnictwa członek zarządu był do tego uprawniony na dzień jego udzielenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt, że ta sama osoba udzieliła pełnomocnictwa w imieniu pozwanej trzy lata wcześniej, nie był wystarczający do uznania, że była ona obecnie umocowana do występowania w imieniu pozwanej na takich samych zasadach co wówczas. Inny pełnomocnik, wnosząc apelację i przedkładając nowe pełnomocnictwo, powinien był wykazać prawidłowość umocowania osób udzielających mu pełnomocnictwa poprzez przedłożenie aktualnego wypisu z Krajowego Rejestru Sądowego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że strona pozwana, wezwana do usunięcia braków pełnomocnictwa poprzez przedłożenie aktualnego odpisu z KRS, w wyznaczonym terminie przedstawiła odpis pełny z KRS, jednak nie dotyczył on pozwanej T. Polska Spółki z o.o. a innej spółki, mianowicie L. Polska Spółki z o.o. W ocenie Sądu Okręgowego wynikający z odpisu z KRS fakt, że T. Polska Spółka z o.o. jest udziałowcem L. Polska Spółki z o.o. nie jest równoznaczny z tym, że osoby zarządzające spółką L. Polska są umocowane także do działania w imieniu spółki T. Polska. Sąd Okręgowy powołał się na uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2008 r., III CSK 235/07, LEX nr 487540, w którym przyjęto, że „wykazanie prawidłowego umocowania w przypadku reprezentowania przez adwokata (radcę prawnego, rzecznika patentowego) strony będącej osobą prawną wymaga złożenia pełnomocnictwa udzielonego temu pełnomocnikowi przez osoby działające w imieniu osoby prawnej oraz dokumentu świadczącego, że osoby te umocowane są do działania jako organ osoby prawnej. Dokument taki powinien być złożony we właściwej formie, to znaczy w oryginałach bądź w odpisach uwierzytelnionych przez powołane do tego osoby”.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wezwanie strony pozwanej do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez uzupełnienie pełnomocnictwa było sformułowane w sposób jasny, precyzyjny i niebudzący wątpliwości. Strona pozwana miała złożyć aktualny odpis z KRS pod rygorem odrzucenia apelacji. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro braki formalne apelacji nie zostały usunięte, należało przyjąć, że została ona wniesiona przez osobę nieumocowaną.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł w imieniu strony pozwanej jej pełnomocnik, zaskarżając je w całości. Strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz rozpoznanie zażalenia jako oczywiście uzasadnionego zgodnie z art. 395 § 2 k.p.c. przez Sąd Okręgowy.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik strony skarżącej podniósł, że pełnomocnik wnoszący apelację był osobą umocowaną do jej wniesienia i działał w oparciu o pełnomocnictwo udzielone mu przez wiceprezesa zarządu T. Polska Spółki z o.o., który był i jest nadal uprawniony do jednoosobowej reprezentacji spółki. W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji strona pozwana była reprezentowana przez radcę prawnego D. K., który legitymował się pełnomocnictwem udzielonym również jednoosobowo przez tego samego wiceprezesa zarządu pozwanej spółki. Pełnomocnictwo to zostało udzielone 1 marca 2006 r. Sąd drugiej instancji nie zakwestionował prawidłowości umocowania radcy prawnego D. K. w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, a jedynie miał wątpliwości co do umocowania wiceprezesa zarządu do dalszej jednoosobowej reprezentacji strony pozwanej, ze względu na upływ trzech lat od daty udzielenia poprzedniego pełnomocnictwa. Strona skarżąca powołała się w związku z tym na uchwałę Sądu Najwyższego z 8 listopada 2007 r., III CZP 92/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 126, podnosząc, że kwestia umocowania wiceprezesa zarządu do jednoosobowej reprezentacji pozwanej spółki powinna zostać zweryfikowana przez Sąd drugiej instancji w toku postępowania apelacyjnego.

Skarżąca podniosła, że pełnomocnictwo złożone wraz z apelacją zostało udzielone czterem osobom, w tym m.in. radcy prawnemu D. K., który również w oparciu o wcześniejsze pełnomocnictwo był stałym pełnomocnikiem strony pozwanej w sprawach z zakresu prawa pracy. Zdaniem pełnomocnika skarżącej, można było w tej sytuacji wyprowadzić domniemanie faktyczne, że skoro wcześniej radca prawny D. K. był właściwie umocowany do reprezentowania pozwanej, to również w przypadku rozszerzenia pełnomocnictwa na dodatkowe osoby, oprócz poprzedniego pełnomocnika, także nowe pełnomocnictwo zostało udzielone zgodnie z przepisami prawa i przez osobę umocowaną ze strony pozwanej, a osoby w nim wykazane są prawidłowo ustanowionymi pełnomocnikami.

Pełnomocnik skarżącej podniósł również, że problem sprowadza się nie do nieprawidłowego umocowania pełnomocnika procesowego (był on bowiem prawidłowo umocowany), a jedynie do kwestii wykazania tego umocowania, jest więc problemem natury dowodowej. Pełnomocnik zwrócił uwagę, że w aktach sprawy IV P .../08 znajduje się pismo pozwanej z 10 czerwca 2008 r., przy którym zostały złożone liczne dokumenty, w tym odpis pełny z KRS, które zarządzeniem przewodniczącego z 4 listopada 2008 r. zostały wyłączone do akt sprawy IV P .../08 - drugiego postępowania toczącego się pomiędzy stronami zarówno przed Sądem Rejonowym w R. jak i przed Sądem Okręgowym w G. (sprawa VIII Pa .../09). Sąd drugiej instancji dysponował zatem informacją co do reprezentacji pozwanej spółki w 2008 r., z czego można było wyprowadzić wniosek o prawidłowości umocowania pełnomocnika w 2009 r.

Strona pozwana podniosła, że w wykonaniu wezwania do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez dołączenie aktualnego odpisu z KRS, w drodze oczywistej pomyłki do pisma przewodniego został dołączony odpis pełny z KRS innej spółki, w której udziałowcem jest T. Polska Spółka z o.o., a nie przygotowany odpis aktualny z KRS dotyczący T. Polska Spółki z o.o., o czym świadczyła treść pisma strony pozwanej z 18 stycznia 2010 r. Ta oczywista omyłka nie powinna była prowadzić do odrzucenia apelacji.

Odpowiedź na zażalenie wniósł w imieniu powódki jej pełnomocnik wnosząc o oddalenie zażalenia i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Widoczna niestaranność pełnomocnika strony pozwanej w sporządzaniu pism procesowych i wykonywaniu zarządzeń przewodniczącego w Sądzie Okręgowym nie usprawiedliwiała odrzucenia apelacji. O wspomnianej niestaranności mogą świadczyć dwa fakty: po pierwsze - apelację podpisał radca prawny S. K. (k. 335), chociaż w początkowym fragmencie pisma procesowego zawierającego apelację znalazło się stwierdzenie, że strona pozwana jest

reprezentowana przez radcę prawnego D. K. (k. 323), po drugie - na wezwanie przewodniczącego do wykazania, że udzielający radcy prawnemu S. K. pełnomocnictwa wiceprezes zarządu T. Polska Spółki z o.o. był umocowany jednoosobowo do reprezentowania strony pozwanej w dacie udzielenia tego pełnomocnictwa, poprzez doręczenie odpisu z KRS (k. 343), pełnomocnik pozwanej załączył do pisma stanowiącego wykonanie tego zarządzenia odpis pełny z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego dotyczący innego przedsiębiorcy, a mianowicie L. Polska Spółki z o.o. (obecnie J. Spółka z o.o.).

Pełnomocnictwo ogólne m.in. dla radcy prawnego S. K. (dołączone do apelacji – k. 336) zostało podpisane jednoosobowo przez wiceprezesa zarządu T. Polska Spółki z o.o., co zrodziło wątpliwość, czy w dacie udzielenia tego pełnomocnictwa (9 lipca 2009 r.), wiceprezes zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mógł jednoosobowo udzielić umocowania pełnomocnikowi procesowemu.

Staranność przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w ustalaniu prawidłowości umocowania pełnomocnika procesowego, który wniósł (podpisał) apelację, jest godna aprobaty. Należy bowiem przypomnieć, że nienależyte umocowanie pełnomocnika procesowego może stanowić podstawę do oceny, że postępowanie dotknięte jest nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.). Jednocześnie profesjonalny pełnomocnik ma obowiązek przy swojej pierwszej czynności procesowej nie tylko dołączyć do akt pełnomocnictwo (art. 89 § 1 k.p.c.), ale także – w przypadku reprezentowania osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, ale dysponującej zdolnością sądową - inne dokumenty wykazujące umocowanie organu mocodawcy do udzielenia pełnomocnictwa (art. 67 § 1 k.p.c. w związku z art. 68 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem, wykazanie przez pełnomocnika procesowego umocowania do reprezentowania strony będącej osobą prawną wymaga złożenia nie tylko dokumentu pełnomocnictwa podpisanego przez osoby działające w imieniu tej osoby prawnej, ale także dokumentu potwierdzającego umocowanie tych osób do działania w imieniu tej osoby prawnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CZ 8/06, OSP 2006, nr 12, poz. 141, uchwała Sądu Najwyższego z 30 marca 2006 r., III CZP 14/06, OSNC 2006, nr 10, poz. 165,

postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2006 r., II SZ 2/06, niepublikowane, wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 27). W orzecznictwie został wyrażony także pogląd, że kontroli, czy pełnomocnik został należycie umocowany, dokonuje się w ramach badania zachowania wymagań formalnych pisma procesowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 lutego 2003 r., III CZP 74/03, OSNC 2005, nr 1, poz. 6).

Problem, jaki ujawnił się w rozpoznawanej sprawie, dotyczył tego, czy konieczne było wezwanie pełnomocnika strony pozwanej, radcy prawnego S. K., do złożenia odpisu KRS aktualnego na datę udzielenia temu pełnomocnikowi pełnomocnictwa przez osobę reprezentującą pozwaną spółkę w celu wykazania jej umocowania do jednoosobowej reprezentacji spółki.

W ocenie Sądu Najwyższego wezwanie takie nie było konieczne.

W aktach sprawy znajduje się bowiem kserokopia (poświadczona za zgodność z oryginałem przez poprzedniego pełnomocnika strony pozwanej radcę prawnego D. K.) odpisu aktualnego z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na dzień 20 października 2006 r., z którego wynika, że reprezentacja pozwanej spółki jest częściowo jednoosobowa, a mianowicie „do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki oraz do podpisywania dokumentów w imieniu spółki uprawniony jest prezes zarządu samodzielnie, wiceprezes zarządu C. G. samodzielnie lub dwóch członków zarządu łącznie”. Kserokopia odpisu aktualnego z KRS z 20 października 2006 r. nie została wszyta do akt sprawy (zalega w aktach wśród odpisów pism procesowych oraz odpisów orzeczeń sądowych) i być może to było przyczyną nieuwzględnienia tego istotnego dokumentu przy wydawaniu zarządzenia z 4 stycznia 2010 r. wzywającego radcę prawnego S. K. do złożenia odpisu z KRS (k. 343). W aktach sprawy znajduje się również notatka urzędowa sporządzona 8 lutego 2010 r., w której potwierdzono, że w aktach sprawy znajduje się (niewszyty do akt) odpis aktualny z KRS dotyczący T. Polska Spółki z o.o. z 20 października 2006 r. (k. 361).

Do zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji strona pozwana dołączyła odpis zupełny z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na dzień 1 marca 2010 r. dotyczący T. Polska Spółki z o.o. (k. 373), z

którego wynika, że „do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki oraz do podpisywania dokumentów w imieniu spółki uprawniony jest prezes zarządu samodzielnie, wiceprezes zarządu C. G. samodzielnie lub dwóch członków zarządu” (k. 382). Z aktualnego odpisu z KRS wynika bez jakichkolwiek wątpliwości, że sposób reprezentacji pozwanej spółki nie zmienił się od czasu dołączenia przez radcę prawnego D. K. odpisu aktualnego z KRS według stanu na dzień 20 października 2006 r. Opisany sposób reprezentacji pozwanej spółki istnieje nieprzerwanie od listopada 2004 r. (nr wpisu 14 - k. 374).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do wykazania, że osoby działające jako organ osoby prawnej są uprawnione do udzielenia pełnomocnictwa procesowego, nie jest konieczne, aby aktualny bądź zupełny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego był sporządzony według stanu na dzień wystawienia dokumentu pełnomocnictwa procesowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 8 listopada 2007 r., III CZP 92/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 126). W uzasadnieniu uchwały z 8 listopada 2007 r., III CZP 92/07, stwierdzono, że pojawiający się niekiedy w orzecznictwie sądów powszechnych pogląd, że właściwym dokumentem do wykazania, iż organ osoby prawnej jest umocowany do udzielenia pełnomocnictwa procesowego, jest odpis z Krajowego Rejestru Sądowego aktualny w dniu udzielenia pełnomocnictwa, nie ma umocowania w obowiązujących przepisach. Nie ma przepisów, które określałyby, jak długo odpis z rejestru zachowuje "ważność". W praktyce obrotu gospodarczego przyjmowany jest niekiedy okres trzech miesięcy, jak podkreśla jednak doktryna, zasada "trzech miesięcy" nie wynika z przepisów i funkcjonuje raczej jako zwyczaj handlowy.

Powstaje pytanie, jak należy ocenić sytuację, w której dokument pełnomocnictwa nosi datę późniejszą niż data dotycząca stanu rejestru, stanowiącego podstawę wydania odpisu aktualnego lub zupełnego. *Prima facie* można uznać, że w takiej sytuacji przedstawiony odpis z rejestru nie stanowi dokumentu pozwalającego wykazać, że osoby udzielające pełnomocnictwa były umocowane do dokonania tej czynności. Taki wniosek jest konsekwencją rozumowania, że odpis aktualny świadczy jedynie o umocowaniu osób wchodzących w skład organu osoby prawnej, podlegającej wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, do udzielenia pełnomocnictwa w chwili dotyczącej stanu

rejestr, według którego odpis został wydany, a odpis zupełny pozwala zweryfikować wspomniane umocowanie wstecz, licząc od daty dotyczącej stanu rejestru, według którego odpis został wydany. Takie rozumowanie byłoby jednak trudne do zaakceptowania i zostało odrzucone przez Sąd Najwyższy w uchwale z 8 listopada 2007 r., III CZP 92/07.

Pozostaje ocena sytuacji, w której okres pomiędzy datą sporządzenia dokumentu pełnomocnictwa a datą dotycząca stanu rejestru, według którego został wydany odpis, jest nadmiernie długi albo w okolicznościach sprawy powstaną wątpliwości co do aktualności wynikających z odpisu danych w chwili sporządzania dokumentu pełnomocnictwa. W takim wypadku wchodzi w grę podjęcie czynności sprawdzających. Najpewniejszym sposobem weryfikacji jest zażądanie przedstawienia przez pełnomocnika odpisu zupełnego wydanego według stanu rejestru po dniu sporządzenia dokumentu pełnomocnictwa. Wskazane jest, aby zrobił to sąd w toku postępowania (na przykład na rozprawie apelacyjnej), a nie przewodniczący w ramach badania wymagań formalnych pisma procesowego, ponieważ pozwoli to uniknąć sytuacji, w której strona może ponieść dotkliwe konsekwencje procesowe.

Podkreślenia wymaga, że radca prawny S. K. mógł być pełnomocnikiem procesowym strony pozwanej, należy bowiem do grona uniwersalnych pełnomocników profesjonalnych (art. 87 § 1 k.p.c.). Ewentualne wątpliwości dotyczące jego umocowania (związane z niezłożeniem przez niego na wezwanie przewodniczącego w Sądzie Okręgowym odpisu z KRS aktualnego na datę ustanowienia go pełnomocnikiem) mogły zostać rozwiane na rozprawie apelacyjnej. Apelacja sporządzona przez niewłaściwie umocowanego pełnomocnika profesjonalnego podlega rozpoznaniu, jeśli zostanie potwierdzona przez stronę. W takiej sytuacji, sankcją niewykonania lub nienależytego wykonania przez radcę prawnego zarządzenia sądu zobowiązującego do złożenia aktualnego odpisu z KRS nie jest odrzucenie apelacji, lecz niedopuszczenie go do występowania w sprawie podczas rozprawy apelacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2005 r., II PZ 69/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 251). Brak formalny pisma procesowego w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika będącego radcą prawnym może zostać usunięty potwierdzeniem przez stronę dokonanych

przez niego czynności procesowych. W tym celu sąd powinien wyznaczyć stronie odpowiedni termin (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009 nr 6, poz. 76).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że wezwanie pełnomocnika procesowego strony pozwanej do złożenia odpisu z KRS aktualnego na datę ustanowienia go pełnomocnikiem albo na datę wniesienia apelacji nie było konieczne (było zbędne), skoro w aktach sprawy zalegał odpis z KRS według stanu z 20 października 2006 r., a brak było okoliczności, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do jego aktualności na dzień wniesienia apelacji. Skoro wezwanie do uzupełnienia braków formalnych apelacji było zbędne, to brak było podstaw do jej odrzucenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2005 r., III UZ 29/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 165). Odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia w wyznaczonym terminie jej braków może dotyczyć tylko takich braków formalnych, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (art. 370 i 373 k.p.c.). Z takimi brakami nie mieliśmy do czynienia w rozpoznawanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uwzględnił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁶ k.p.c.